

Autorské právo a obchod pod prizmou európskej smernice o online prenosoch vysielateľov a retransmisii¹

Marián Kropaj²

Copyright and trade under the prism of the European directive on on-line transmissions of broadcasting organisations and retransmissions

Abstract

The author draws attention to Directive (EU) 2019/789 of the European Parliament and of the Council laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organisations and retransmissions of television and radio programmes, and amending Council Directive 93/83/EEC ("Online Broadcasting and Retransmission Directive"). The topicality of the paper is related to the obligation to transpose this directive into national law by 7 June 2021. The author points out the need to modify several definitions of copyright uses (eg broadcasting, retransmission) and to add new terms introduced by the directive (eg direct injection).

Key words

copyright, media, investment, cultural diversity

JEL Classification: K12, K19

Received: 21.11.2020 Accepted: 4.12.2020

Úvod

S deklaroványm cieľom zlepšiť cezhraničnú dostupnosť televíznych a rozhlasových programov na jednotnom trhu EÚ, a to uľahčením vysporiadania autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom na niektoré online služby vysielateľov a na retransmisii televíznych a rozhlasových programov inými prostriedkami než káblom, bola dňa 17. 4. 2019 prijatá tzv. smernica stanovujúca pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľná na niektoré online vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov. Smernica prináša možnosť na rozsiahlejšie šírenie programov s pôvodom v iných členských štátoch v prospech používateľov v celej Európskej únii uľahčením licencovania autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom k dielam a iným predmetom ochrany, ktoré sú súčasťou vysielania určitých typov televíznych a rozhlasových programov. ³ Smernica nadobudla účinnosť 7. 6. 2019 potom čo bola predtým zverejnená 17. 5. 2019 v Úradnom vestníku EÚ.

¹ KEGA, no. 020EU-4/2019 - Publishing of a new textbook from the subject Basics of Law in English for international students and Slovak students studying in English.

² JUDr. Mgr. Marián Kropaj, PhD.; Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra obchodného práva, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava; E-mail: marian.kropaj@euba.com

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré online vysielania

Smernica obsahovo pozostáva z 27 recitálov a zo 14 článkov. Možno ju považovať za jednu z tých rozsahom stručnejších, pričom je rozumne kategorizovaná do piatich kapitol – všeobecné ustanovenia, vrátane definícií pojmov (kapitola I), doplnkové on-line služby vysielateľov (kapitola II), retransmisia televíznych a rozhlasových programov (kapitola III), prenos programov prostredníctvom priameho vstupu (kapitola IV) a záverečné ustanovenia (kapitola V). Ku každému článku prislúcha jeden alebo viac recitálov.

Televízne a rozhlasové programy sú dôležitými prostriedkami podpory kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, sociálnej súdržnosti a širšieho prístupu k informáciám.

Predmetnú smernicu je nutné transponovať v lehote do 7. júna 2021 do vnútroštátneho práva prostredníctvom novelizácie zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, čím je daná aktuálnosť zvolenej témy.

Príspevok sa zameriava najmä na podrobnejšie predstavenie tejto problematiky a bližšie analyzuje pravidlá pre programy vysielané prostredníctvom priameho vstupu.

Medzi hlavné kľúčové oblasti smernice možno zaradiť tzv. „zásadu krajiny pôvodu“ a rozšírenie povinnej kolektívnej správy práv na retransmisii rozhlasových a televíznych programov inými prostriedkami než káblom.

Aktuálny Autorský zákon bude potrebné prispôbiť aplikačným požiadavkám na cezhraničné poskytovanie doplnkových on-line služieb vysielateľov, rozšíriť rozsah povinnej kolektívnej spravovaných práv a posúdiť možnosti vysporiadania práv pri nových technológiách prenosu programov – priamy vstup.

1 Metodika práce

Cieľom predkladaného článku je priblížiť novú smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré online vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS a uvádzať úvahy de lege ferenda vo vzťahu k zákonu č. 185/2015 Z. z. Autorského zákona.

Predkladaný článok je z hľadiska použitých metód spoločenskovedným, teoretickým príspevkom. Pri jeho spracovaní boli použité všeobecné vedecké metódy, najmä analýza a syntéza, ďalej metóda indukcie a dedukcie, metóda abstrakcie, metóda porovnávania a metóda zovšeobecňovania. Autor k dosahovaniu cieľov využíva najmä analytickú, komparatívnu a historickú metódu.

vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS, bod. 1.

2 Výsledky a diskusia

2.1 Problémové aspekty cezhraničných doplnkových online služieb

Pokiaľ ide o doterajšiu ochranu nositeľov práv, tak tá je zabezpečená najmä v smernici EP a Rady 2001/29/ES a smernici EP a Rady 2006/115/ES. Cezhraničné satelitné vysielanie a káblovú retransmisiu uľahčuje najmä smernica Rady 93/83/EHS, ktorá je však obmedzená len na satelitné vysielanie a nevzťahuje sa na online služby, ktoré sú doplnkom vysielania. Okrem toho retransmisia z iných členských štátov sa obmedzuje na súčasné, nezmenené a neskrátené retransmisie káblovými alebo mikrovlnnými systémami a nevzťahuje sa na retransmisie šírené inými technológiami.

Z dôvodu požiadavky na uľahčenie cezhraničného poskytovania online služieb s pôvodom v iných členských štátov je potrebné prispôbiť právny rámec pri súčasnom zohľadnení financovania a výroby kreatívneho obsahu najmä v prípade audiovizuálnych diel pri doplnkových online službách.

Namiesto tradičných kanálov sa postupne začalo čoraz viac využívať sledovanie programov cez tzv. on-line služby. Prispôbiť sa tejto situácii sa musel aj právny rámec autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom, a to úpravou vysporiadania práv s množstvom nositeľov práv k rôznym kategóriám diel a iným predmetom ochrany, ktoré sa nachádzajú vo vysielaní i v retransmitormi ponúkaných „balíkoch“ programov.

Smernica s cieľom uľahčenia vysporiadania práv na cezhraničné poskytovanie doplnkových služieb zavádza tzv. zásadu krajiny pôvodu pri výkone autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom. Na základe tejto zásady môže vysielateľ verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti svoje programy pri poskytovaní doplnkových online služieb, vrátane vysporiadania nositeľov práv a ich zástupcov (napr. organizácie kolektívnej správy).⁴ Táto zásada sa však nemá vzťahovať na žiadny následný verejný prenos diel alebo iných predmetov ochrany po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami alebo na akékoľvek následné sprístupňovanie diel ani iných predmetov ochrany verejnosti, a to po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami, takým spôsobom, že k nemu jednotlivec môže mať prístup z miesta a v čase, ktoré si sám zvolí, alebo ani na akékoľvek následné vyhotovenie rozmnoženín diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré sú obsiahnuté v doplnkovej online službe.⁵

Na určité typy programov sa zásada krajiny pôvodu nevzťahuje. Konkrétne ide o spravodajské a publicistické programy, programy vlastnej produkcie vysielateľov financovanej z vlastných zdrojov a/alebo aj zo zdrojov pochádzajúcich z verejných rozpočtov. Zásada sa nevzťahuje ani na televízne vysielanie športových podujatí. Na vlastnú produkciu vysielateľa sa zásada nevzťahuje a nebráni ani slobode nositeľov práv a vysielateľov dohodnúť sa na obmedzenom využívaní ich práv vrátane územných obmedzení. Zásada nezavádza ani povinnosť vysielateľom verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti programy v inom štáte ako je štát, v ktorom majú svoje hlavné sídlo.

⁴ Pozri ADAMOVÁ, Z. Kolektívna správa práv autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom. In ŠVIDROŇ, J., ADAMOVÁ, Z., NÁVRAT, M., ŠKREKO, A. Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva. J. Švidroň (ed.) Bratislava: VEDA, 2009, s. 157 – 285.

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré online vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS, bod. 9.

Stanovovanie výšky platby za predmetné práva má zohľadňovať dĺžku trvania online dostupnosti programov zahrnutých v službe, potenciálne publikum a poskytované jazykové verzie. Prípustné sú osobitné metódy výpočtu výšky platby založené na príjmoch vysielateľa. Smernica nebráni tomu, aby v zmysle zmluvnej slobody naďalej dochádzalo k obmedzeniu využívania práv, ktorých sa týka zásada krajiny pôvodu, pokiaľ to nie je v rozpore európskym právom.

2.2 Doterajšia právna úprava ochrany nositeľov práv a potreba prijatia novej smernice

Pokiaľ ide o doterajšiu ochranu nositeľov práv, tak tá je zabezpečená najmä v smernici EP a Rady 2001/29/ES a smernici EP a Rady 2006/115/ES. Cezhraničné satelitné vysielanie a káblovú retransmisiu uľahčuje najmä smernica Rady 93/83/EHS, ktorá je však obmedzená len na satelitné vysielanie a nevzťahuje sa na online služby, ktoré sú doplnkom vysielania. Okrem toho retransmisia z iných členských štátov sa obmedzuje na súčasné, nezmenené a neskrátené retransmisie káblovými alebo mikrovlnnými systémami a nevzťahuje sa na retransmisie šírené inými technológiami.⁶

Z dôvodu požiadavky na uľahčenie cezhraničného poskytovania online služieb s pôvodom v iných členských štátov je potrebné prispôsobiť právny rámec pri súčasnom zohľadnení financovania a výroby kreatívneho obsahu najmä v prípade audiovizuálnych diel pri doplnkových online službách.

Smernica s cieľom uľahčenia vysporiadania práv na cezhraničné poskytovanie doplnkových služieb zavádza tzv. zásadu krajiny pôvodu pri výkone autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom. Na základe tejto zásady môže vysielateľ verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti svoje programy pri poskytovaní doplnkových online služieb, vrátane vysporiadania nositeľov práv a ich zástupcov (napr. organizácie kolektívnej správy).⁷ Táto zásada sa však nemá vzťahovať na žiadny následný verejný prenos diel alebo iných predmetov ochrany po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami alebo na akékoľvek následné sprístupňovanie diel ani iných predmetov ochrany verejnosti, a to po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami, takým spôsobom, že k nemu jednotlivec môže mať prístup z miesta a v čase, ktoré si sám zvolí, alebo ani na akékoľvek následné vyhotovenie rozmnoženín diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré sú obsiahnuté v doplnkovej online službe.⁸

Na určité typy programov sa zásada krajiny pôvodu nevzťahuje. Konkrétne ide o spravodajské a publicistické programy, programy vlastnej produkcie vysielateľov financovanej z vlastných zdrojov a/alebo aj zo zdrojov pochádzajúcich z verejných rozpočtov. Zásada sa nevzťahuje ani na televízne vysielanie športových podujatí. Na vlastnú

⁶ K Ceste k novej legislatíve v oblasti vysielania a retransmisie pozri SLOVÁK, J. (2019). Analýza smernice o online prenosoch vysielateľov a o retransmisii programov. Duševné vlastníctvo, 23(4), 20.

⁷ Pozri ADAMOVÁ, Z. Kolektívna správa práv autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom. In ŠVIDROŇ, J., ADAMOVÁ, Z., NÁVRAT, M., ŠKREKO, A. Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva. J. Švidroň (ed.) Bratislava: VEDA, 2009, s. 157 – 285.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré online vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS, bod. 9.

produkcii vysielateľa sa zásada nevzťahuje a nebráni ani slobode nositeľov práv a vysielateľov dohodnúť sa na obmedzenom využívaní ich práv vrátane územných obmedzení. Zásada nezavádza ani povinnosť vysielateľom verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti programy v inom štáte ako je štát, v ktorom majú svoje hlavné sídlo. Stanovovanie výšky platby za predmetné práva má zohľadňovať dĺžku trvania online dostupnosti programov zahrnutých v službe, potenciálne publikum a poskytované jazykové verzie. Prípustné sú osobitné metódy výpočtu výšky platby založené na príjmoch vysielateľa. Smernica nebráni tomu, aby v zmysle zmluvnej slobody naďalej dochádzalo k obmedzeniu využívania práv, ktorých sa týka zásada krajiny pôvodu, pokiaľ to nie je v rozpore európskym právom. Zásada sa nevzťahuje ani na televízne vysielanie športových podujatí. Na vlastnú produkciu vysielateľa sa zásada nevzťahuje a nebráni ani slobode nositeľov práv a vysielateľov dohodnúť sa na obmedzenom využívaní ich práv vrátane územných obmedzení. Zásada nezavádza ani povinnosť vysielateľom verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti programy v inom štáte ako je štát, v ktorom majú svoje hlavné sídlo. Stanovovanie výšky platby za predmetné práva má zohľadňovať dĺžku trvania online dostupnosti programov zahrnutých v službe, potenciálne publikum a poskytované jazykové verzie. Prípustné sú osobitné metódy výpočtu výšky platby založené na príjmoch vysielateľa. Smernica nebráni tomu, aby v zmysle zmluvnej slobody naďalej dochádzalo k obmedzeniu využívania práv, ktorých sa týka zásada krajiny pôvodu, pokiaľ to nie je v rozpore európskym právom.

2.3 Kolektívna správa práv pri uplatňovaní retransmisie online doplnkových služieb

Smernica zavádza povinnú kolektívnu správu práv s cieľom zabezpečiť dostatočnú ochranu proti neoprávnenému použitiu diel a iných predmetov ochrany. Nositelia práv by za retransmisiu svojich diel mali dostať primeranú odmenu v súlade so smernicou EP a Rady 2014/26/EÚ. Zohľadniť by sa mala ekonomická hodnota používania práv v obchode vrátane hodnoty prisudzovanej spôsobu retransmisie. Zmluvné vzťahy medzi organizáciami kolektívnej správy a prevádzkovateľmi retransmisie by sa mali týkať aj nositeľov práv, ktorých organizácia kolektívnej správy práv nezastupuje a to bez možnosti nositeľov práv vylúčiť svoje diela z pôsobnosti tohto mechanizmu smernice. V prípade viacerých organizácií kolektívnej správy práv má členský štát určiť, ktorá organizácia, resp. viaceré majú mať možnosť udelenia/odmietnutia súhlasu na retransmisiu.

Prirodzene predmetom povinnej kolektívnej správy práv uplatňovanej v zmysle smernice nie sú žiadne práva vysielateľov týkajúce sa ich vysielaní, vrátane práv k obsahu programov. Obchodné vzťahy medzi prevádzkovateľmi retransmisie a vysielateľmi sú vo všeobecnosti pretrvávajúce, preto aj vysporiadanie práv pre nich bude pomerne jednoduché. Pre prevádzkovateľov retransmisii je pomerne jednoduché získať licencie od vysielateľov, preto nie je potrebné tento proces nijako zjednodušovať. Naproti tomu získanie licencií priamo od nositeľov práv k dielam ako už bolo uvedené bolo veľmi komplikované a spojené s rizikom, že chránené diela sa použijú bez súhlasu autorov, producentov, či iných nositeľov práv bez ich súhlasu a bez vyplatenia primeranej odmeny. Pravidlá tejto smernice týkajúce sa práva na retransmisiu vykonávaných vysielateľmi, pokiaľ ide o ich vlastné vysielanie, neobmedzujú nositeľov práv v prevode buď na vysielateľa, alebo na organizáciu kolektívnej správy práv. Týmto spôsobom sa môžu podieľať priamo na odmene, ktorú vypláca prevádzkovateľ retransmisie. Členské štáty

majú možnosť uplatňovania pravidiel vyplývajúcich zo smernice aj na situácie, keď sa pôvodné vysielanie, ako aj retransmisia uskutočňujú na ich území. Osobitne smernica rieši aj situáciu kedy dochádza k prenosu programu len distribútorom signálu bez toho, aby dochádzalo k prenášaniam verejnosti. Pokiaľ vysielatelia prenášajú signál verejnosti, resp. vysielajú pôvodné vysielanie, a tiež prenášajú uvedený signál iným organizáciám prostredníctvom techniky priameho vstupu, ide o samostatný verejný prenos, ktorý je odlišný od prenosu vykonávaného vysielateľom.

Problematika priameho vstupu bola na úrovni EÚ predmetom značných polemík a diskusií. Dišputovalo sa o tom, o aký autorskoprávny spôsob použitia diela ide, či ide o káblovú retransmisiu alebo za jeden iný verejný prenos, resp. dva rôzne samostatné verejné prenosi. V tomto súvisi vznikali mnohé otázky súvisiace so zodpovednosťou, vysporiadaním práv s nositeľmi, vrátane adekvátneho získania ich súhlasu a úhrady odmeny. Spornosť priameho vstupu vyplývala z toho, že táto technológia sa často využívala na obídienie zachytenia už verejnosťou prijímaného vysielania od vysielateľa a na následné vloženie signálu s vysielaním do káblovej siete. Až do prijatia smernice neexistovala jednotná definícia priameho vstupu ani žiadna ucelená právna regulácia na úrovni celej EÚ. V zmysle smernice možno chápať priamy vstup ako špecifickú techniku prenosu signálu využívanú vysielateľmi, resp. dvojfázový technický proces, pri ktorom vysielateľ prenáša signál s programami inej organizácii, než je vysielateľ – distribútorovi, a to takým spôsobom, že signál s programami nie je počas tohto prenosu prístupný verejnosti.⁹ K prenosu signálu medzi vysielateľom a distribútorom dochádza po súkromnej línii z jedného bodu do iného bodu alebo cez satelit. Signál si následne prevezme distribútor, ktorý ho posúva na sledovanie divákom, resp. predplatiteľom určitej služby.

Smernica vymedzuje dva typy priameho vstupu.

Pri tzv. čistom priamom vstupe (z angl. *pure direct injection*) smernica klasifikuje oba akty prenosu ako jediný verejný prenos, na ktorom sa svojou časťou podieľajú vysielatelia i distribútori signálu. Sporné zostáva určenie pomeru. Ako poukazuje Slovák (2019) v praxi v rámci tohto jediného verejného prenosu vysielateľ prenáša svoj signál s programami prostredníctvom priameho vstupu distribútorovi bez toho, aby vysielateľ sám súbežne prenášal tento signál s programami priamo verejnosti. Oba musia na svoju príslušnú časť takéhoto jediného verejného prenosu získať súhlas od nositeľov práv. Spoločná solidárna zodpovednosť im nevzniká. Pokiaľ teda vysielateľ, resp. distribútor signálu nevysporiada práva k svojej časti verejného prenosu, tak druhý nie je automaticky zaviazaný ich vysporiadať namiesto neho. Členské štáty majú rozhodnúť ako si budú môcť vysielatelia a distribútori vysporiadať práva. Môže byť zakotvený mechanizmus povinnej kolektívnej správy práv na použitie predmetov ochrany prostredníctvom priameho vstupu.

Druhým typom priameho vstupu je tzv. paralelný priamy vstup (z angl. *parallel direct injection*). Vysielatelia paralelne popri svojom klasickom vysielaní pre verejnosť zároveň prenášajú signál aj distribútorom technikou priameho vstupu. V uvedenom prípade sa teda rozlišuje vysielanie vysielateľov a samostatný verejný prenos distribútorov, ktorý sa posudzuje ako forma (káblovej) retransmisie a riadi sa pravidlami retransmisie, vrátane povinnej kolektívnej správy práv. Z toho dôvodu smernica zmenila aj definíciu káblovej retransmisie v starej smernici tým, že ju spravila technologicky neutrálnejšou

⁹ SLOVÁK, J. (2019). Analýza smernice o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii programov. *Duševné vlastníctvo*, 23(4), 24.

vo vzťahu k získaniu signálu s programami od vysielateľa na účel retransmisie (Slovák, 2019).

Organizácie kolektívnej správy práv sú povinné za účelom zabezpečenia efektívnej činnosti a presného rozdelenie získaných príjmov viesť riadne záznamy o členstve, licenciách a použití diel a iných predmetov ochrany.

Zásada krajiny pôvodu sa má uplatňovať aj na existujúce zmluvy, ale s prechodným obdobím. Uvedené je odôvodnené snahou zabrániť obchádzaniu uplatňovania tejto zásady napr. predlžovaním platnosti existujúcich zmlúv o výkone autorského práva alebo práv súvisiacich s autorským právom týkajúcich sa poskytovania doplnkovej online služby. Prechodné obdobie má poskytnúť dostatočný čas na zosúladenie vzťahov v súlade s predmetnou smernicou. Prechodné obdobie má súčasne poskytnúť vysielateľom, distribútorom signálu a nositeľom práv dostatočný čas na prispôsobenie sa novým pravidlám.

Z cieľom posúdenia právnej regulácie pre spotrebiteľov, kreatívny priemysel, úrovne investícií do nového obsahu a snahy o zlepšenie kultúrnej diverzity má byť predmetná smernica podrobená testu na vylepšenie právnej regulácie.

Kolektívna správa práv má byť zavedená cielene a obmedziť sa má na špecifické služby.

2.4 Transpozícia smernice do Autorského zákona

Na základe novej smernice vyplýva členským štátom povinnosť zosúladiť vnútroštatnú legislatívu s účelom smernice. Podstatne sa novelizácia dotkne viacerých ustanovení upravujúcich kolektívnu správu práv. Ustanovenie § 146 upravuje povinne kolektívne spravované práva. Bude potrebné rozšíriť povinnú kolektívnu správu práv na ďalšie spôsoby retransmisie, vrátane retransmisie cez internet v určitej obmedzenej kontrolovateľnej formy. Zo smernice bude potrebné prevziať aj prenos programov prostredníctvom priameho vstupu – tzv. direct injection. Smernica upravuje viaceré nové definície, ktoré je potrebné vhodne vymedziť aj v Autorskom zákone. Ide napríklad o definície autorskoprávnych spôsobov použitia diela vysielaním/retransmisiou v zmysle smernice. Vo vnútroštátnej legislatíve je potrebné vymedziť aj viaceré nové pojmy – napr. priamy vstup, spravované prostredie, doplnková online služba, atď.

V zmysle smernice sa tak novelou Autorského zákona upravujú určité definície autorskoprávnych spôsobov použitia (napr. vysielania, retransmisie) a doplnia sa nové pojmy, ktoré smernica zavádza (napr. priamy vstup). Novelizácia sa dotkne aj ustanovenia o spôsoboch použitia, ku ktorým možno uzatvárať rozšírené hromadné licenčné zmluvy, ako ustanovení o povinne kolektívne spravovaných právach.¹⁰ Vhodne bude nutné vymedziť v Autorskom práve aj tzv. zásadu krajiny pôvodu v kontexte povinne kolektívne spravovaných práv a určiť výnimky. Očakáva sa legislatívne vymedzenie kritérií pri sta-

¹⁰ K licenciám všeobecne a osobitne k licenčnej zmluve k dizajnom pozri KROPAJ, M. Design license agreement. In Trends and Challenges in the European Business Environment. Proceedings of the 6 th. International Scientific Conference on Trade, International Business and Tourism. Vydavateľstvo Ekonóm. University of Economics in Bratislava. Mojmírovce, 2019, s. 260.

novovaní výšky platby za práva, na ktoré sa vzťahuje zásada krajiny pôvodu pri zohľadnení všetkých aspektov doplnkovej online služby – vlastnosti služby vrátane dĺžky trvania dostupnosti programov poskytovaných v rámci tejto služby, publikum a poskytované jazykové verzie. Precízne bude potrebné vymedziť spôsob výkonu práv na retransmisiu nositeľmi inými než vysielateľmi, tiež výkon práv na retransmisiu vysielateľmi. Pokiaľ ide o možnosť sprostredkovania dohody o udelení súhlasu na retransmisiu vysielania vo forme mediácie, tak treba pripomenúť, že práve ostatná novelizácia č. 306/2018 Z. z. zaviedla s účinnosťou od 1. 1. 2019 v rubrike s názvom Sťažnosti a riešenie sporov nové ustanovenie § 176 ods. 2 upravujúce možnosť využitia na riešenie sporov s inou organizáciou kolektívnej správy, nositeľom práv, používateľom alebo právnickou osobou združujúcou používateľov mimosúdne spôsoby riešenia sporov, resp. postupy podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a rovnako zákon č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Organizácia kolektívnej správy iniciuje na riešenie sporov s právnickou osobou združujúcou používateľov mediáciu podľa zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii.

Transpozíčná lehota do 7. júna 2021 má význam aj z hľadiska plynutia prechodných období a možnej budúcej revízie smernice. Analyzovaný princíp krajiny pôvodu sa viaže aj na existujúce uzavreté zmluvy na doplnkové on-line služby. Na základe smernice je zmluvným stranám poskytnutá dvojročná prechodná lehota počítajúca sa od uplynutia transpozíčnej lehoty, počas ktorej musia zmluvy zosúladiť s novým princípom krajiny pôvodu. Uvedeným sa má zabrániť tomu, aby nedochádzalo pri existujúcich zmlúv k ich neustálemu predĺženiu bez súčasného zahrnutia princípu krajiny pôvodu. Na uplynutie transpozíčnej lehoty sa viaže aj štvorročné prechodné obdobie na umožnenie vysielateľom, distribútorom signálu a nositeľom práv prispôbiť sa novým pravidlám prenosu programov prostredníctvom priameho vstupu. Po štyroch rokoch od uplynutia transpozíčnej lehoty dôjde k posúdeniu prínosu novej právnej úpravy pre spotrebiteľov, vplyvu na kreatívny priemysel a mieru investícií do nových programov. Toto neskoršie posúdenie môže byť súčasne podkladom pre budúcu revíziu smernice.

Záver

Článok komentuje novú európsku právnu úpravu a približuje nutné zmeny potrebné realizovať v autorskom práve v nadväznosti na predmetnú smernicu do 7. júna 2021. Predkladateľ smernice odôvodnil transponovanie predmetnej smernice do Autorského práva snahou pozitívne ovplyvniť kreatívny priemysel, zlepšiť investície do nového obsahu a predovšetkým podporiť kultúrnu diverzitu prostredníctvom vysielania a retransmisie televíznych a rozhlasových programov.

Privítať možno snahu viac podporiť širší prístup k informáciám na vnútornom trhu EÚ. Rozšírenie okruhu povinne kolektívne spravovaných práv nepochybne môže priniesť viac prostriedkov pre organizácie kolektívnej správy. Či to však povedie k zvýšeniu podpory kultúrnej a jazykovej rozmanitosti a vyššej podpore autorov, producentov a iných nositeľov práv je zatiaľ otáznne. Samotná idea zjednodušenia vysporiadania práv s množstvom nositeľov práv je správna.

Záverom treba poukázať na ustanovenia Autorského zákona, ktoré bude nutné zosúladiť so smernicou. Predovšetkým bude potrebné venovať pozornosť definíciám.

Možno predpokladať, že sa na účel aplikácie princípu krajiny pôvodu na konkrétne programy detailnejšie vyšpecifikuje buď verejný prenos alebo vysielanie. Zmenu definície možno očakávať aj u pojmov retransmisia, resp. káblová retransmisia, najmä s ohľadom na priamy vstup. Do Autorského zákona sa zavedú nové pojmy doplnkové on-line služby a priamy vstup. Prirodzene súlad pojmov by mal nastať aj so zákonom č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý obsahuje definíciu retransmisie. V nadväznosti na transpozíciu smernice treba venovať pozornosť aj zákonu č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní v znení neskorších predpisov, ktorý reguluje vysielanie a programové služby. Ustanovenie o spôsoboch použitia diela organizáciou kolektívnej správy práv (§ 80 AZ) bude upravené, keďže medzi doterajšími spôsobmi je uvedená retransmisia a vysielanie diel. Možno predpokladať doplnenie ust. § 146 a § 147 o povinne kolektívne spravovaných právach.

V čase kedy ešte nová právna úprava ani nevstúpila do účinnosti by bolo predčasné zaujímať k novej právnej úprave kategorické hodnotové súdy. Až dlhodobejšie používanie novej úpravy v praxi ukáže či zavedenie nového inštitútu viedlo k deklarovaným (predpokladaným) cieľom. V každom prípade možno konštatovať, že pod tlakom digitálneho veku dochádza k neustálemu vyvíjaniu stále modernejšej technológie a zvyšuje sa snaha čo najrýchlejšie poskytnúť program širokému obecnstvu. Legislatíva nestačí v tejto oblasti s dychom, hoci pretrváva snaha držať krok s rozvojom najmodernejších technológií. Legislatíva by sa mala pokúsiť upraviť súčasné, ale aj možné budúce spôsoby prenosu diel, resp. cezhraničného vysielania.

Nie je zrejmé, či prebieha k novej právnej úprave širšia odborná diskusia. Gestorom je Ministerstvo kultúry SR, ktoré má vypracovať aj návrh novelizácie Autorského práva. V dobe dokončovania tohto článku nebolo známe, že by bol pripravený návrh na pripomienkové konanie a teda sa nemohla uskutočniť ani diskusia za účasti jednotlivých rezortov, odborných inštitúcií i verejnosti.

Zoznam bibliografických odkazov

- Kropaj, M. (2019). Design license agreement. In Trends and Challenges in the European Business Environment. Proceedings of the 6 th. International Scientific Conference on Trade, International Business and Tourism. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm. University of Economics in Bratislava. Mojmirovce, 508 s.
- Slovák, J. (2019). Analýza smernice o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii programov. *Duševné vlastníctvo*, 23(4), 19-25
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789 zo 17. apríla 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré online vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS
- Švidroň, J. a kol. (2009). *Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva*. Bratislava: VEDA, s. 157 – 285.